

The Relationship Between Sensory Processing Sensitivity and Parenting

Bahare Salimi Keleshteri^{1*}, Fateme Kargar Khorami²

¹ Masters Student in Psychology and Education of Exceptional Children, Research Sciences University Islamic Azad University.Science And Research Branch

² PhD student in Psychology at Payam Noor University, Postgraduate Studies

* **Corresponding Author:** baharesalimi.1376@gmail.com

Received: 2026-02-18

Accepted: 2026-03-16

Publication: 2026-08-23

Abstract

Objective: The present study was conducted with the aim of investigating the relationship between parenting and sensory processing sensitivity.

Materials and methods: The present study is a systematic review research in which the articles indexed in English databases such as Scopus, Science Direct, PubMed, Scholar and the academic Jihad database (SID), the country's publications information bank (Magiran) and Google Scholar in The period from 2013 to 2023 was searched. The search was done using the keywords Sensory processing, Parenting styles. Persian databases were searched for the keywords of sensory processing, parenting styles. 1119 articles were found, according to the inclusion and exclusion criteria, nine articles were selected for the final review.

Conclusions: After fully reviewing the text of nine selected articles, their results were explained in detail in Table 1 and in the discussion section.

Conclusion: based on this, it can be concluded that sensory processing sensitivity and parenting styles have a two-way relationship with each other; Sensory processing sensitivity was not only related to authoritarian and permissive parenting styles, but avoidantly attached parents may exhibit more authoritarian or permissive parenting styles due to their level of sensory sensitivity.

Keywords: Sensory processing, Parenting styles, Sensory processing sensitivity

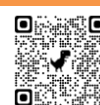
© 2019 Journal of New Approach to Children's Education (JNACE)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Salimi Keleshteri, B & Kargar Khorami, F. (2026). The Relationship Between Sensory Processing Sensitivity and Parenting. *JNACE*, 8(2): 14-23.

ارتباط حساسیت پردازش حسی با فرزند پروری

بهاره سلیمی کلشتری^{۱*}، فاطمه کارگر خرمی^۲^۱ دانشجوی ارشد روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی دانشگاه علوم تحقیقات^۲ دانشجوی دکترای تخصصی روانشناسی دانشگاه پیام نور تحصیلات تکمیلی

* نویسنده مسئول: baharesalimi.1376@gmail.com

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۱۱/۲۹ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۱۲/۲۵ تاریخ چاپ مقاله: ۱۴۰۵/۰۶/۰۱

چکیده

هدف: پژوهش حاضر باهدف بررسی ارتباط فرزند پروری با حساسیت پردازش حسی انجام شد. مواد و روش: مطالعه حاضر یک پژوهش مروری نظام‌مند است که در آن مقالات نمایه شده در پایگاه‌های اطلاعاتی انگلیسی نظیر Scholar، PubMed، Scopus، ScienceDirect و پایگاه اطلاعاتی علمی جهاد دانشگاهی (SID)، بانک اطلاعات نشریات کشور (Magiran) و گوگل Scholar در بازه زمانی ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳ مورد جستجو قرار گرفتند. جستجو با استفاده از کلیدواژه‌های Sensory processing، Parenting styles انجام شد. در پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی کلیدواژه‌های پردازش حسی، سبک‌های فرزند پروری جستجو شدند. ۱۱۱۹ مقاله یافت شد که با توجه به معیارهای ورود و خروج نه مقاله برای بررسی نهایی انتخاب شدند. یافته‌ها: پس از بررسی کامل متن نه مقاله منتخب، نتایج آن‌ها در جدول ۱ به صورت جزئی و در قسمت بحث به طور کامل تشریح شدند. نتیجه‌گیری: بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت حساسیت پردازش حسی و سبک‌های فرزند پروری با یکدیگر ارتباط دوسویه دارند؛ حساسیت پردازش حسی نه تنها با سبک‌های فرزند پروری مستبدانه و سهل گیرانه مرتبط بود بلکه والدینی که به طور اجتنابی وابسته هستند ممکن است به دلیل سطح حساسیت حسی، سبک‌های فرزند پروری مستبدانه یا سهل گیرانه تری از خود نشان دهند.

واژگان کلیدی: پردازش حسی، سبک‌های فرزند پروری، حساسیت پردازش حسی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان محفوظ است.

شیوه استناد به این مقاله: سلیمی کلشتری، بهاره؛ کارگر خرمی، فاطمه. (۱۴۰۵). ارتباط حساسیت پردازش حسی با فرزند پروری. فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان، ۸ (۲): ۱۴-۲۳.

مقدمه

سازمان‌دهی اطلاعات حسی خارج از بدن و اطلاعات دنیای بیرونی که به فرد اجازه تعامل مؤثر با محیط فیزیکی و اجتماعی می‌دهد و پردازش انواع مختلف آن اطلاعات که از دیگر اطلاعات دریافت شده از محیط اهمیت بالاتری برخوردار است به عنوان پردازش حسی تعریف می‌شود. درواقع تعدیل یا تنظیم سازی محرک‌های حسی، یکپارچگی و سازمان‌دهی که شامل پاسخ‌های رفتاری به محرک حسی است؛ پردازش حسی نام دارد (دهقان، میزایی و علیزاده زارع، ۱۳۹۴)

مقصود از پردازش حسی توانایی ثبت، رمزگشایی و درک کردن توالی‌ها، انتزاع کردن‌ها و نیز تمیز دادن انواع محرک‌های دیداری، شنیداری، لامسه‌ای، بویایی، چشایی، دهلیزی و احشایی است (عسل یزدی و سید امیر کرشکی، ۱۳۹۸) از این جهت پردازش حسی به عنوان یک فرآیند درونی سیستم عصبی محسوب می‌شود که بر اساس اطلاعات حسی که از محیط اطراف (به عنوان مثال درون داده‌های شنوایی و بینایی) و گاهی درون بدن (به عنوان مثال گیرنده‌های حس دهلیزی و حس عمقی) کسب می‌شود، فرد را نسبت به وقایع پیرامون خودآگاه ساخته و او را قادر به پاسخ‌های سازگارانه و

رضایت‌بخش و غیر آسیب‌رسان است، خودداری کنند. حتی این گروه از کودکان ممکن است به دلیل حساسیت زیادی که نسبت به بو و مزه‌ی غذاها دارند گاهی رژیم غذایی خود را محدود کنند (Parham, Ajamu & White, 2015)

توانایی پردازش حسی مناسب، برای ارائه کارکرد مناسب در اجتماع و در فعالیتهای روزمره زندگی لازم و ضروری است (شه‌بازی، میرزاخانی، علی‌زاده زارعی، زایری، و دریابور، ۱۴۰۰) و این توانایی زمانی دارای اهمیت هست که هیجانات افراد و اطلاعات هیجانی موجود در زندگی روزمره، در فرایند پردازش شناختی ادراک نشوند و فرد را از نظر عاطفی و شناختی دچار آشفتگی و درماندگی کنند و این ناتوانی در سازمان‌دهی عواطف و شناخت، زندگی خانوادگی و اجتماعی فرد را تحت تأثیر قرار دهد (Forest et al, 2011).

در یک مطالعه اخیر، نشان داده شد که زنان حساسیت پردازش حسی بیشتری نسبت به مردان تجربه می‌کنند و به نظر می‌رسد که حساسیت با افزایش سن افزایش می‌یابد (Herzberg, Fricke, Konrad, 2022). حساسیت پردازش حسی تنها ۲۰٪ تا ۳۱٪ از جمعیت را تحت تأثیر قرار می‌دهد (Konrad, 2020; Lionetti, F, Aron, Aron, Burns, Jagiellowicz, Pluess, 2018) (Aron, Aron, Nardone, Zhou (2019) افراد بسیار حساس اغلب حرفه‌های خلاقانه مانند نویسندگی، فلسفه یا هنر را انتخاب می‌کنند.

از سویی دیگر محیط خانواده به‌عنوان اولین محیط زندگی فرد، نخستین و بادوام‌ترین عامل تأثیرگذار بر شخصیت فرد است (Crockett L, Hayes, 2011) و مراقبین کودک (والدین) بیشترین نقش را در شکل‌گیری شخصیت و رفتارهای انسان و کسب موفقیت‌ها و شکست‌های فرد دارند از این رو روابط بین کودک و والدین اهمیت ویژه‌ای دارد (Fernández-Alcántara, Correa-Delgado, Muñoz, Salvatierra, Fuentes-Hélices, Laynez-Rubio, 2017)، والدین دارای سلامت روان و بالغ، با حساسیت و مهربانی بیشتری به نیازها و اشارات کودکان توجه می‌کنند و استقلال و توانش اجتماعی و موفقیت هوشی کودک خود را تشویق می‌کنند؛ این شیوه‌های تربیتی که متأثر از عوامل مختلفی از جمله عوامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی هست، فرزند پروری نامیده می‌شود (Rubin, 2017).

برای اولین بار (Baumrind (1991 سبک‌های فرزند پروری را مطرح کرد و آن را به سه دسته سبک مستبدانه، مقتدرانه و سهلگیرانه تقسیم کرد؛ Rajendran, Kruszewski, Halperin (2016) معتقدند والدین دارای سبک مستبدانه دارای رفتارهای سرد، خشن و بی‌اعتنا هستند و کنترل زیادی روی رفتارهای فرزند داشته و رفتارهای سلطه‌جویانه از خود نشان می‌دهند و همیشه به دنبال افزایش قدرت و تسلط خود در محیط خانواده هستند.

واکنش صحیح نسبت به موقعیت محیطی ضروری می‌کند (Case-Smith J, O'Brien JC, 2013).

به عبارت دیگر پردازش حسی در انسان شامل دریافت یک محرک محیطی و تبدیل آن محرک به پیام عصبی و آگاهی از آن محرک و واکنش صحیح به آن می‌باشد. وجود مشکل در هر یک از این مراحل پردازش سبب مختل شدن توانایی‌های فرد و عدم دستیابی به عملکرد صحیح در مراحل محرک‌های اجتماعی، شناختی، هیجانی و حسی- حرکتی کودک می‌گردد (Ahn, Miller, Milberger, McIntosh, 2004).

در سال‌های اخیر پژوهش‌های زیادی با موضوع کودک به‌ویژه عملکرد کودک و نقش پردازش‌های حسی در محیط‌های مختلف صورت گرفته است، پژوهش‌ها نشان داده که نقص در هریک از بخش‌های پردازش حسی، بر روند تکامل اجتماعی، شناختی و حسی- حرکتی کودک اثر گذاشته و می‌تواند منجر به مشکلاتی در رفتار کودک در خانه، مدرسه و یا سایر موقعیت‌های اجتماعی گردد (Engel-Yeger & Dunn, 2011). پردازش حسی به‌عنوان یک ویژگی خلق‌وخوی شخصیتی به شمار می‌رود که توسط حساسیت نسبت به تحریکات درونی و بیرونی از قبیل محرک‌های هیجانی و اجتماعی که علت پیدایش آن می‌باشد، مشخص می‌شود (Forest, Mageau, Sarrazin & Morin, 2011).

یکی از مشکلاتی که کودکان با مشکلات پردازش حسی در مدرسه با آن دست‌وپنجه نرم می‌کنند حساسیت به صدا، ازدحام، تماس بدنی، تصاویر و کلمات کتاب‌های درسی است که ارتباط، توجه و یادگیری کودکان را دچار مشکل می‌کند (سنگانی و همایونی، ۱۳۹۹). از سوی دیگر مطالعات نشان داده است که سبک پردازش حسی یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در رشد ویژگی‌های شخصیتی مانند برون‌گرایی و هیجان‌پذیری است. افراد با پردازش حسی بالا مستعد اختلالاتی مانند؛ بیش‌فعالی، وسواس و اختلالات خواب هستند و افراد پردازش حسی پایین بیشتر مستعد بیماری‌هایی مانند؛ اضطراب، افسردگی هستند (Matsushima & Kato, 2013).

کودکان با آستانه حسی متفاوت علاوه بر تفاوت از نظر فیزیولوژیک از نظر رفتاری نیز با یکدیگر تفاوت دارند. افراد با آستانه حسی بالا و یا به اصطلاح دارای الگوی پردازشی "بیش‌ازحد پاسخ‌دهنده"، رفتارهایی همچون اجتناب کردن فعال از محرک‌ها یا افزایش حساسیت نسبت به محرک ناخوشایند را بروز می‌دهند. این گروه از کودکان ممکن است در برخورد با تحریکات لامسه‌ای معمول که برای ما بسیار عادی به نظر می‌رسد احساس ناراحتی کنند و یا در پاسخ به صداهای پیرامون که صدای بسیار عادی برای ما به نظر می‌رسند، گوش‌های خود را بگیرند و یا از فعالیتهای حرکتی که برای دیگران

شیوه فرزند پروری سهل گیرانه اغلب فرزندانی با حساسیت و جستجوی حسی ضعیف تربیت می کنند که این نقص پردازشی حواس در زندگی آن فرد بسیار مشهود و اثرگذار است. Aron et al (2019) نشان دادند که بین حساسیت پردازش حسی و شیوه های فرزند پروری (مراقبت پایین و حمایت کنندگی بیش از حد) که پیش بینی کننده عواطف منفی، از جمله شرم و خجالت است تعامل دوسویه برقرار است.

یافته های Critz et al از جهت نقش الگوهای پردازش حسی و شیوه های فرزند پروری والدین همسو می باشد. شیوه های فرزند پروری تعیین کننده بسیاری از ویژگی های شناختی و رفتاری کودکان در بزرگسالی و حتی شخصیت آن ها می باشد (پاکدامن، خامسان، براتی، ۱۳۹۵) که به طور ضمنی توان تأثیر بر روی پردازش های حسی، ذهنی و اطلاعاتی را دارد (Bonifacci P, Storti M, Tobia V, Suardi, 2016; Rubin, 2017)

روش پژوهش

این پژوهش یک مطالعه مروری نظام مند است که فرآیند جستجو، انتخاب و غربالگری مقالات آن بر اساس دستورالعمل استاندارد پریزما (PRISMA) و طی مراحل مجزا به شرح زیر انجام گرفت:

مرحله اول: راهبرد جستجو (Search Strategy): به منظور شناسایی جامع مطالعات مرتبط، یک راهبرد جستجوی نظام مند و چندوجهی تدوین گردید. جستجو در پایگاه های اطلاعاتی معتبر بین المللی شامل پابمد (PubMed)، اسکوپوس (Scopus)، ساینس دایرکت (ScienceDirect) و موتور جستجوی گوگل اسکالر (Google Scholar) و همچنین پایگاه های علمی داخلی شامل مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID) و بانک اطلاعات نشریات کشور (Magiran) صورت پذیرفت.

راهبرد جستجو با استفاده از ترکیب کلیدواژه ها و سرعنوان های موضوعی کنترل شده (مانند MeSH در پابمد) مرتبط با دو مفهوم اصلی «حساسیت پردازش حسی» و «فرزندپروری» (به زبان های انگلیسی و فارسی) طراحی شد. برای دستیابی به حداکثر حساسیت و دقت، از عملگرهای بولی (Boolean Operators) استفاده گردید؛ به این صورت که کلیدواژه های مترادف در هر مفهوم با عملگر OR ترکیب شده و سپس دو مفهوم اصلی با عملگر AND به یکدیگر متصل شدند. همچنین برای پوشش اشکال مختلف کلمات و مشتقات آن ها از علامت ستاره (*) به عنوان عملگر کوتاه سازی (Truncation) استفاده شد.

فیلترهای جستجو شامل محدودیت زبانی (مقالات منتشر شده به زبان های انگلیسی و فارسی) و محدودیت زمانی (مقالات

شیوه فرزند پروری مستبدانه ی والدین ، می تواند حساسیت پردازشی حسی کودکان به محرک های محیطی را تحت تأثیر قرار دهد که واکنش های شناختی و هیجانی کودکان را دچار نقص می نماید و در فرایند آموزشی سبب می شود که کودک در دریافت اطلاعات با مشکل مواجه شود (Slagt, Dubas, van Aken, Ellis, Deković, 2018; Aylward, Reiss, Reader, Singer, Brown, Denckla (1996); Kamaruddin, Abdullah, Idris (2016); Leung, Lo, Tsang, Chan (2017) نشان دادند شیوه فرزند پروری مستبدانه سطح پردازش حواس را نیز تحت تأثیر قرار می دهد.

والدین دارای سبک فرزند پروری مقتدرانه در تلاش برای برقراری یک رابطه گرم و سازنده با فرزندان خود هستند (Cerezo, Ruiz-Esteban, Lacasa, Gonzalo, 2018). از آنجایی که در این سبک والدین از فرزندانشان انتظار رفتار مناسب و عاقلانه دارند؛ در پی آموزش رفتار مناسب موقعیت به فرزندانشان هستند. در سبک مقتدرانه فرزندان، فرصت بیان خواسته ها و نظراتشان را دارند و همین موضوع باعث می شود در تصمیم های خانواده دخالت داده شوند و بکوشند بهترین عملکرد را از خود به نمایش بگذارند تا اعتماد و نظر والدین را جلب نمایند (Charalampous, Demetriou, 2018). میزان حس استقلال و حس پذیرش از جانب والدین بر کیفیت و قیمت ثبت و پردازش حسی کودکان اثرگذار است (Chien & Lee, 2013) و از عوامل اثرگذار بر رفتار سازشی نوجوانان می توان به شیوه های فرزند پروری اشاره نمود (Martínez, Murgui, Garcia, Garcia, 2019). به طور کلی مشخص می شود که شیوه های فرزند پروری والدین در الگوهای پردازش حسی در کودکان مانند جستجوی حسی، اجتناب و ثبت حسی که با توجه به آزادی عمل کودک هست، تأثیرگذار است (Maughan & Carroll, 2006).

در سبک فرزند پروری سهلگیرانه، به فرزندان آزادی گسترده داده می شود و آن ها اجازه اخذ تمام تصمیمات مهم زندگی خودشان را دارند و نوجوانان بدون مشورت از والدین و اطرافیان هر کار که باب میلشان است انجام می دهند (Martínez et al, 2019). والدین سهل گیر هرچند در ظاهر بسیار مهربان و پذیرا به نظر می رسند اما درواقع پختگی و آمادگی لازم را برای اداره خانواده و تربیت فرزندان ندارند و سبک فرزند پروری شان به ایجاد رفتارهای خلاف عرف خانواده و جامعه منجر می شود (Aslan, 2011). همچنین آسیب پذیرتر بودن این افراد از افراد هم سن خود در بزرگسالی دور از انتظار نیست (Georgiou, Ioannou, 2018) از طرفی (Stavrinides, 2018) Cohn, May-Benson, Teasdale (2018) در پژوهش خود نشان دادند که والدین با

مقاله غیرمربوط که فاقد معیارهای مذکور بودند، نتایج مربوط به مقالات منتخب دسته‌بندی شده و ۳۷ مقاله واجد شرایط به مرحله بعدی راه یافتند.

مرحله پنجم: ارزیابی کیفیت متدولوژیک مقالات: کیفیت ۳۷ مقاله راه‌یافته به این مرحله، با استفاده از یک چک‌لیست ارزیابی جامع مورد بررسی قرار گرفت. این ارزیابی شامل تطابق ساختار مقاله با نوع پژوهش، هدف پژوهش، جامعه پژوهش، فرآیند انتخاب نمونه، پایایی و روایی ابزارهای گردآوری اطلاعات، تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری مرتبط، مشخص بودن معیارهای ورود و خروج، رعایت اخلاق در پژوهش، ارائه یافته‌ها متناسب با اهداف، و بحث پیرامون یافته‌ها با استناد به نتایج پژوهش‌های مرتبط بود.

این بررسی با استفاده از معیارهای استاندارد ارائه‌شده توسط گیفورد، دیویس، ادواردز، گریفین و لیبانون (منبع ۳۴) انجام گرفت. مقالات در یک مقیاس دو امتیازی (صفر و یک) و بر اساس نوع مطالعه ارزیابی شدند: مطالعات کمی (۶ معیار)، کیفی (۱۱ معیار)، نیمه‌تجربی (۸ معیار) و تجربی (۷ معیار). نقطه برش برای حذف مقالات کیفیتی به این شرح تعیین گردید: مطالعات کمی امتیاز ۴ و کمتر، مطالعات تجربی و نیمه‌تجربی امتیاز ۶ و کمتر، و مطالعات کیفی امتیاز ۸ و کمتر.

مرحله ششم: انتخاب نهایی: در انتها، بعد از بررسی و اعمال دقیق ارزیابی‌های کیفی بر روی ۳۷ مقاله واجد شرایط، ۲۸ مقاله به دلیل کسب امتیاز پایین‌تر از حد نصاب حذف شدند و ۹ مقاله برتر که از نظر متدولوژی و کیفیت در بالاترین سطح قرار داشتند، جهت استخراج داده‌ها در مرور نظام‌مند باقی ماندند.

یافته‌ها

در این پژوهش، تعداد ۹ مقاله منتخب فارسی و انگلیسی موردبررسی قرار گرفتند. در ادامه یافته‌های حاصل از مقالات مرور شده درزمینه فرزند پروری مبتنی بر پردازش حسی در (جدول ۱) ذکر شده است.

منتشرشده بین سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳) بود. به‌منظور تضمین شفافیت و قابلیت تکرارپذیری پژوهش، فرمول دقیق جست‌وجوی به‌کاررفته برای هر پایگاه اطلاعاتی در پیوست گزارش ارائه شده است.

علاوه بر جست‌وجوی الکترونیکی، و به‌منظور اطمینان از جامعیت و کاهش سوگیری انتشار (Publication Bias)، فهرست منابع (Reference List) مقالات نهایی وارد شده به مطالعه و همچنین مرورهای نظام‌مند پیشین مرتبط به صورت دستی بررسی شد (Hand-searching) تا مطالعاتی که ممکن است در جست‌وجوی اولیه از قلم افتاده باشند، شناسایی شوند.

مرحله دوم: ورود مقالات و حذف موارد تکراری: پس از انجام جست‌وجوی اولیه با راهبرد مذکور، در مجموع ۱۱۹۹ مقاله شناسایی شد. تمامی مقالات به‌دست‌آمده وارد نرم‌افزار مدیریت منابع (Endnote) شدند و در گام نخست، ۳۰۰ مقاله که به‌صورت تکراری در پایگاه‌های مختلف نمایه شده بودند، شناسایی و از فرآیند بررسی حذف گردیدند.

مرحله سوم: غربالگری بر اساس عنوان و چکیده: در این مرحله، عنوان و چکیده ۸۹۹ مقاله باقی‌مانده توسط دو ارزیاب به‌صورت کاملاً مستقل بررسی شد. هدف از این گام، حذف سریع مطالعاتی بود که آشکارا با اهداف پژوهش هم‌خوانی نداشتند. در طول این فرآیند، هرگونه اختلاف نظر میان دو ارزیاب در خصوص پذیرش یا رد یک مقاله، از طریق بحث و تبادل نظر مشترک برطرف گردید. در این گام، موارد غیرمربوط شامل ۷۶۲ مقاله کنار گذاشته شدند.

مرحله چهارم: بررسی متن کامل و اعمال معیارهای ورود و خروج: در گام بعدی، متن کامل ۱۳۷ مقاله باقی‌مانده بازبینی و به‌دقت مورد ارزیابی قرار گرفت. مقالات پژوهشی به‌صورت هدفمند و بر اساس معیارهای دقیق ورود به پژوهش برای بررسی نهایی انتخاب شدند. این معیارها شامل موارد زیر بود: مرتبط بودن با هدف اصلی پژوهش، برخورداری از چهارچوب ساختاریافته پژوهشی، در دسترس بودن تمام‌متن مقاله، و انتشار در مجلات معتبر علمی. پس از بررسی متون کامل و حذف ۱۰۰

جدول ۱: مشخصات مقالات مرور شده مرتبط با فرزند پروری مبتنی بر پردازش حسی

نویسنده	عنوان مقاله	روش	یافته‌ها
میرزا خانی عراقی و همکاران (۱۴۰۲)	پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس مهارت‌های ارتباطی-اجتماعی، سبک فرزند پروری ادراک‌شده و پردازش حسی	توصیفی تحلیلی و بررسی مدل‌سازی معادلات ساختاری	مهارت‌های ارتباطی-اجتماعی، سبک فرزند پروری ادراک‌شده و پردازش حسی می‌توانند به‌عنوان پیش‌بینی کننده اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان موردتوجه بیشتری قرار گیرند و در بین متغیرهای مذکور بیشترین اثر پیش‌بینی‌کنندگی مربوط به مهارت‌های ارتباطی هست.
سنگانی و همکاران (۱۴۰۰)	نقش واسطه‌ای الگوهای پردازش حسی در رابطه بین شیوه‌های	همبستگی مبتنی بر مدل یابی از	الگوهای پردازش حسی در رابطه بین شیوه‌های فرزند پروری با اختلال یادگیری در کودکان نقشی واسطه‌ای دارد و به‌طور کلی الگوهای پردازش

نویسنده	عنوان مقاله	روش	یافته‌ها
	فرزند پروری و اختلال یادگیری در کودکان	نوع تحلیل مسیر	حسی و شیوه‌های فرزند پروری توان پیش‌بینی ($R^2=0.7$) از متغیر اختلال یادگیری را داشتند، این یافته‌ها حاکی از آن است که ایجاد اختلال یادگیری بسیار تحت تأثیر مستقیم شیوه‌های فرزند پروری والدین هست و الگوهای پردازش حسی اثری غیرمستقیم بر اختلال یادگیری دارند که می‌تواند تلویحات کاربردی بسیاری را به درمان‌گران در جهت بهبود اختلال یادگیری کودکان ارائه دهد.
مظلومیان و همکاران (۱۳۹۵)	ارائه مدل علی رفتار محیط زیستی بر اساس شیوه‌های فرزند پروری والدین و نقش واسطه‌ای سبک‌های پردازش هویت در دانش آموزان دبیرستانی	توصیفی از نوع همبستگی	یافته‌های پژوهش نشان داد که سبک‌های فرزند پروری از طریق سبک‌های پردازش هویت بر رفتار محیط‌زیستی دارای اثر غیرمستقیم و معنادار می‌باشد و بیش‌ترین تا کم‌ترین تأثیر غیرمستقیم بر رفتار محیط‌زیستی به ترتیب مربوط به شیوه‌ی مستبدانه، قاطعانه، بی‌تفاوت و سهل‌گیرانه از طریق سبک‌های پردازش هویت است.
مغانلو همکاران (۱۴۰۰)	پیش‌بینی خلاقیت هیجانی بر اساس الگوهای ارتباطی خانواده و حساسیت پردازش حسی در میان دانش آموزان	توصیفی از نوع همبستگی	متغیرهای حساسیت پردازش حسی و الگوهای ارتباطی خانواده به‌طور معناداری خلاقیت هیجانی دانش آموزان را پیش‌بینی می‌کند.
Slagt et al (2018)	بررسی ارتباط بین پردازش حسی و ارتباط با والدین با افسردگی و اضطراب	توصیفی از نوع همبستگی	نتایج نشان می‌دهد که ارتباط بین والدین و رفتار کودک به هیجانات منفی کودکان بستگی ندارد. بااین‌حال حساسیت پردازش حسی با ارتباط منفی والدین در پیش‌بینی رفتار بیرونی، اما نه اجتماعی، کودکان ارتباط داشت. یافته‌ها نشان می‌دهد که حساسیت پردازش حسی ممکن است در مقایسه با احساسات منفی، همبستگی نزدیک‌تری از تفاوت‌های فردی در حساسیت نشان دهد.
Branjerdporn, Meredith, Strong & Green (2019)	حساسیت حسی و رابطه آن با دل‌بستگی بزرگسالان و سبک‌های فرزند پروری	توصیفی از نوع همبستگی	والدینی که ناامنی دل‌بستگی بیشتری را گزارش کردند، سطوح بالاتری از حساسیت حسی والدین و سبک‌های فرزند پروری مستبدانه و/یا سهل‌گیرانه (غیر بهینه) والدین را گزارش کردند و مشخص شد که حساسیت حسی والدین به‌طور کامل رابطه بین اجتناب از دل‌بستگی و فرزند پروری سهل‌آمیز را پیش‌بینی می‌کند و تا حدی رابطه بین اضطراب دل‌بستگی والدین مقتدرانه و سهل‌گیر را واسطه می‌کند. این مطالعه نشان‌دهنده اولین شواهد کمی برای ارتباط بین حساسیت حسی والدین و سبک‌های فرزند پروری و تأثیر واسطه‌ای حساسیت حسی والدین بر رابطه شناخته‌شده بین ناامنی دل‌بستگی و فرزند پروری است.
Aron et al (2019)	بررسی رابطه بین حساسیت پردازش حسی و تجربه ذهنی والدین از فرزند پروری	توصیفی از نوع همبستگی	والدینی که دارای حساسیت پردازش حسی بالا هستند، هماهنگی بیشتری را با کودک گزارش می‌کنند، اگرچه مادران فرزند پروری را دشوارتر می‌دانستند.
ابری و همکاران (۲۰۲۲)	اضطراب اجرای موسیقی و ارتباط آن با سبک فرزند پروری و حساسیت پردازش حسی	توصیفی از نوع همبستگی	نتایج نشان می‌دهد که فرزند پروری آزاددهنده و بیش‌ازحد کنترل‌کننده و همچنین افزایش حساسیت پردازش حسی ممکن است به‌عنوان عوامل خطر برای تجربه اضطراب اجرای موسیقی عمل کند.
Burgard, Liber, Geurts, & Koning (2022)	رابطه بین حساسیت پردازش حسی با مشکلات درونی، COVID-19 و فرزند پروری	توصیفی از نوع همبستگی	رابطه‌ای بین حساسیت پردازش حسی و مشکلات برونی‌سازی پیدا شد که تا حدی COVID-19 نقش واسطه داشته است. اثر تعدیل‌کننده سبک فرزند پروری در پژوهش یافت نشد. این یافته‌ها بیش‌ی در مورد تأثیر این بیماری همه‌گیر بر روی نوجوانان بسیار حساس ارائه می‌دهد. تحقیقات بیشتر برای توسعه و آزمایش مداخلات برای حمایت از جوانان حساس و درنتیجه احتمالاً جلوگیری از ایجاد مشکلات درونی موردنیاز است.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش مروری حاضر باهدف بررسی سبک‌های فرزند پروری مبتنی بر پردازش حسی انجام شد. بررسی‌های صورت گرفته حاکی از آن بود که بین سبک‌های فرزند پروری و پردازش حسی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

پژوهش‌های اندکی در جهت رابطه بین الگوهای پردازش حسی با شیوه‌های فرزند پروری انجام شد، ازجمله مطالعات انجام‌شده می‌توان به پژوهش‌های سنگانی و همکاران (۱۴۰۰) اشاره نمود که نشان دادند ایجاد اختلال یادگیری بسیار تحت تأثیر مستقیم شیوه‌های فرزند پروری والدین است و الگوهای پردازش حسی اثری غیرمستقیم بر اختلال یادگیری دارند.

مظلومیان و همکاران (۱۳۹۵) سبک‌های فرزند پروری از طریق سبک‌های پردازش هویت بر رفتار محیط‌زیستی دارای اثر غیرمستقیم و معنادار می‌باشد و بیش‌ترین تا کم‌ترین تأثیر غیرمستقیم بر رفتار محیط‌زیستی به ترتیب مربوط به شیوهی مستبدانه، قاطعانه، بی‌تفاوت و سهل‌گیرانه از طریق سبک‌های پردازش هویت است. در تبیین این نتایج بر اساس رویکرد شناختی-رفتاری می‌توان بیان نمود که هنگامی که والدین شیوه فرزند پروری استبدادی دارند، در صورتی که کودک خلاف میل و عقیده والدین عمل کند، مستحق تنبیه است و کودک به مرور رفتارهای خود را با این شیوه فرزند پروری خانواده تنظیم می‌کند که از تنبیه اجتناب کند و همچنین این کودک بسیاری از رویدادها را به هم تعمیم می‌دهد و بر هم اثرگذار می‌داند، زیرا بر اساس دیدگاه‌های تحولی در مرحله‌ی عملیات عینی (پیاژه) قرار دارد، بنابراین متوجه می‌شود محیط مدرسه مانند محیط خانواده است و همواره رفتارهایی را ابراز می‌نماید که مورد تنبیه قرار نگیرد، این شرایط سبب می‌شود، از نتیجه رفتارهای خود، نگرانی همیشگی داشته باشد و بار هیجانی منفی نشخوار گونه به صورت ناهشیار برای او به همراه بیاورد (Slagt et al., 2018).

نتایج نشان داده است حساسیت پردازش حسی نه‌تنها با سبک‌های فرزند پروری مستبدانه و سهل‌گیرانه مرتبط بود، بلکه میانجی رابطه بین ناامنی دل‌بستگی و سبک‌های فرزند پروری مستبدانه و سهل‌گیر بود. همچنین حساسیت حسی تا حدی واسطه رابطه بین اضطراب و دل‌بستگی والدین مقتدر و سهل‌گیر بود. به این معنا که والدینی که مضطرب هستند، به‌احتمال زیاد با گرمی کمتر و کنترل بیشتر (سبک فرزند پروری مستبدانه) یا کمتر (سبک فرزند پروری سهل‌انگار) به فرزندان خود پاسخ می‌دهند، به‌ویژه زمانی که حساسیت حسی دارند. از سوی دیگر والدینی که به‌طور اجتنابی وابسته هستند ممکن است به دلیل سطح حساسیت حسی، سبک‌های فرزند پروری مستبدانه یا سهل‌گیرانه‌تری از خود نشان دهند. یک دلیل

احتمالی برای این یافته این است که واکنش او به محرک‌های حسی ممکن است بر واکنش آن‌ها نسبت به رویدادهای پیچیده محیطی و عوامل استرس‌زا، مانند فرزند پروری تأثیر بگذارد. در واکنش‌های عاطفی (مثلاً محرک‌های شنیداری ناشی از گریه، بازخورد حس عمقی ناشی از ضربه زدن به والدین، محرک‌های بصری ناشی از پرتاب اشیاء)، به‌ویژه در هنگام رویدادهای استرس‌زا، فرزند پروری کودکان حساس برای والدین از نظر حسی تحریک‌کننده و طاقت‌فرسا است. کودکان همچنین در فعالیت‌های چند حسی (مانند نقاشی با انگشت در خانه که عمدتاً محرک‌های لمسی و بصری را فراهم می‌کند، بازی در زمین‌بازی که در درجه اول محرک‌های دهلیزی و شنوایی را فراهم می‌کند) که والدین ملزم به مدیریت و مشارکت در آن هستند، شرکت می‌کنند. یافته‌ها نشان می‌دهد که حساسیت حسی احتمالاً می‌تواند واسطه رابطه بین دل‌بستگی بزرگسالان و سبک‌های فرزند پروری باشد. والدین ممکن است سبک‌های فرزند پروری خاصی را به‌عنوان راهی برای مقابله با روابط و نیازهای حسی خود اتخاذ کنند.

کودکانی که بسیار حساس هستند ممکن است واکنش احساسی زیادی به تجربیات نامطلوب دوران کودکی نشان دهند که منجر به افزایش عاطفه منفی و در نتیجه خجالتی شدن می‌شود. تحقیقات علاوه بر این، رابطه معنی‌داری را بین حساسیت پردازش حسی (SPS)، اضطراب و افسردگی نشان می‌دهد که حاکی از این است که بسیار حساس بودن، خطر تجربه پریشانی روانی را افزایش می‌دهد (Slagt et al., 2018).

موازن اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از تمامی افرادی که در اجرای این پژوهش مشارکت داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌شود.

حامی مالی

در این پژوهش هیچ‌گونه کمک مالی از سازمان‌های تأمین مالی در بخش خصوصی و یا دولتی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر بوده‌اند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسنده این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع فارسی

- دهقان، ف.، میرزاخواه، ن.، و علیزاده زارع، م. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین پردازش حسی و رفتار در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله مبتلا به اختلال نقص توجه و بیش‌فعالی. *مجله تحقیقات پزشکی (MRJ)*, ۳(۹).
- سنگی‌نیا، و.، خاکپور، ر.، و همایونی، ع. (۱۴۰۰). نقش میانجی الگوهای پردازش حسی در رابطه بین شیوه‌های فرزندپروری و اختلالات یادگیری در کودکان. *روان‌شناسی افراد استثنایی*, ۱۱(۴), ۲۷۳-۳۰۰.
- شهبازی، م.، میرزاخانی، ن.، علیزاده زارعی، م.، زابری، ف.، و دریابور، ع. (۱۴۰۰). ترجمه و انطباق فرهنگی نیمرخ حسی ۲ به زبان فارسی. *مجله بریتانیایی کاردرمانی*. ۸۴(۱۲): ۷۹۴-۸۰۵.
- عسلی، ت.، یزدی، ا.، سیدامیر، ک.، و کارشکی، ح. (۱۳۹۸). مدل تحولی تفاوت‌های فردی بر اساس سبک‌های ارتباطی و پردازش حسی در کودکان پیش‌دبستانی. *روان‌شناسی تحولی - روان‌شناسان ایرانی*, ۱۸.

فهرست منابع

- B. (1996). Basal ganglia volumes in children with attention-deficit hyperactivity disorder. *Journal of Child Neurology*, 11(2), 112-115.
- Baumrind, D. (1991). Parenting styles and adolescent development. *The Encyclopedia of Adolescence*.
- Bonifacci, P., Storti, M., Tobia, V., & Suardi, A. (2016). Specific learning disorders: A look inside children's and parents' psychological well-being and relationships. *Journal of Learning Disabilities*, 49(5), 532-545.
- Case-Smith, J., & O'Brien, J. C. (2013). *Occupational therapy for children* (E-Book). Elsevier Health Sciences.
- Cerezo, F., Ruiz-Esteban, C., Lacasa, C. S., & Gonzalo, J. J. A. (2018). Dimensions of parenting styles, social climate, and bullying victims in primary and secondary education. *Psicothema*, 30(1), 59-65.
- Charalampous, K., Demetriou, C., Tricha, L., Ioannou, M., Georgiou, S., Nikiforou, M., et al. (2018). The effect of parental style on bullying and cyber bullying behaviors and the mediating role of peer attachment relationships: A longitudinal study. *Journal of Adolescence*, 64, 109-123.
- Chien, W.-T., & Lee, I. Y. (2013). An exploratory study of parents' perceived educational needs for parenting a child with learning disabilities. *Asian Nursing Research*, 7(1), 16-25.
- Cohn, E., May-Benson, T. A., & Teasdale, A. (2011). The relationship between behaviors associated with sensory processing and parental sense of competence. *OTJR: Occupation, Participation and Health*, 31(4), 172-181.
- Crockett, L., & Hayes, R. (2011). Parenting practices and styles. In *Encyclopedia of adolescence* (pp. 241-248). Elsevier Inc.
- Dehghan, F., Mirzakhah, N., & Alizadeh Zare, M. (2015). Investigating the relationship between sensory processing and behavior in 7- to 10-year-old children with attention deficit disorder and hyperactivity. *Medical Research Journal (MRJ)*, 9(3). [Persian]
- Ahn, R. R., Miller, L. J., Milberger, S., & McIntosh, D. N. (2004). Prevalence of parents' perceptions of sensory processing disorders among kindergarten children. *The American Journal of Occupational Therapy*, 58(3), 287-293.
- Aron, E. N., Aron, A., Nardone, N., & Zhou, S. (2019). Sensory processing sensitivity and the subjective experience of parenting: An exploratory study. *Family Relations*, 68(4), 420-435.
- Aslan, S. (2011). The analysis of relationship between school bullying, perceived parenting styles and self-esteem in adolescents. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 1798-1800.
- Assal, T., Yazdi, A., Sidamir, & Karsheki. (2019). Developmental model of individual differences based on communication and sensory processing styles in preschool children. *Evolutionary Psychology - Iranian Psychologists*, 18. [Persian]
- Aylward, E. H., Reiss, A. L., Reader, M. J., Singer, H. S., Brown, J. E., & Denckla, M.

- environment, parenting style and family functioning among preschoolers in Hong Kong. *Asia Pacific Journal of Social Work and Development*, 27(2), 69-82.
- Lionetti, F., Aron, A., Aron, E. N., Burns, G. L., Jagiellowicz, J., & Pluess, M. (2018). Dandelions, tulips and orchids: Evidence for the existence of low-sensitive, medium-sensitive and high-sensitive individuals. *Translational Psychiatry*, 8(1), 24.
- Martínez, I., Murgui, S., Garcia, O. F., & Garcia, F. (2019). Parenting in the digital era: Protective and risk parenting styles for traditional bullying and cyberbullying victimization. *Computers in Human Behavior*, 90, 84-92.
- Matsushima, K., & Kato, T. (2013). Social interaction and atypical sensory processing in children with autism spectrum disorders. *Hong Kong Journal of Occupational Therapy*, 23(2), 89-96.
- Maughan, B., & Carroll, J. (2006). Literacy and mental disorders. *Current Opinion in Psychiatry*, 19(4), 350-354.
- Mazlounian, Talebi, & Salehi. (2016). Presenting a causal model of environmental behavior based on parents' parenting practices and the mediating role of identity processing styles in high school students. *Scientific Quarterly Journal of Environmental Education and Sustainable Development*, 5(1), 9-25. [Persian]
- Pakdaman, Khamsan, Ahmed, Barati, & Fakhralsadat. (2012). The role of mothers' parenting styles in the social maturity of adolescents (smart, slow and elementary) *Journal of Educational Psychology Studies*, 8(14), 23-41. [Persian]
- Parham, T. A., Ajamu, A., & White, J. L. (2015). *Psychology of Blacks: Centering our perspectives in the African consciousness*. Psychology Press.
- Rajendran, K., Kruszewski, E., & Halperin, J. M. (2016). Parenting style influences bullying: A longitudinal study comparing children with and without behavioral problems. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 57(2), 188-195.
- Engel-Yeger, B., & Dunn, W. (2011). The relationship between sensory processing difficulties and anxiety level of healthy adults. *British Journal of Occupational Therapy*, 74(5), 210-216.
- Fernández-Alcántara, M., Correa-Delgado, C., Muñoz, Á., Salvatierra, M. T., Fuentes-Hélices, T., & Laynez-Rubio, C. (2017). Parenting a child with a learning disability: A qualitative approach. *International Journal of Disability, Development and Education*, 64(5), 526-543.
- Forest, J., Mageau, G. A., Sarrazin, C., & Morin, E. M. (2011). "Work is my passion": The different affective, behavioural, and cognitive consequences of harmonious and obsessive passion toward work. *Canadian Journal of Administrative Sciences / Revue Canadienne des Sciences de l'Administration*, 28(1), 27-40.
- Georgiou, S. N., Ioannou, M., & Stavrinides, P. (2018). Cultural values as mediators between parenting styles and bullying behavior at school. *Social Psychology of Education*, 21, 27-50.
- Gifford, W., Davies, B., Edwards, N., Griffin, P., & Lybanon, V. (2007). Managerial leadership for nurses' use of research evidence: An integrative review of the literature. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 4(3), 126-145.
- Herzberg, P. Y., Fricke, K. R., & Konrad, S. (2022). Normierung der deutschen Fassung der Highly Sensitive Person Scale (HSPS-G)–Selbstbeurteilungsskala an einer deutschsprachigen Stichprobe. *PPmP - Psychotherapie • Psychosomatik • Medizinische Psychologie*, 72(03/04), 108-116.
- Kamaruddin, K., Abdullah, C. A. C., & Idris, M. N. (2016). Parental stress in parents of children with learning disabilities: A limited demographic factors. *International Review of Management and Marketing*, 6(7), 221-225.
- Konrad, S. (2020). Borderline? Or rather highly sensitive? In *Psychotherapie Forum* (Vol. 24, pp. 45-52). Springer.
- Leung, C., Lo, S. K., Tsang, S., & Chan, R. (2017). Child learning and family mealtime

- parenting. *Journal of Child and Family Studies*, 31(6), 1501–1510. <https://doi.org/10.1007/s10826-022-02243-y>
- Shahbazi, M., Mirzakhany, N., Alizadeh Zarei, M., Zayeri, F., & Daryabor, A. (2021). Translation and cultural adaptation of the Sensory Profile 2 to the Persian language. *British Journal of Occupational Therapy*, 84(12), 794-805. [Persian]
- Slagt, M., Dubas, J. S., van Aken, M. A., Ellis, B. J., & Deković, M. (2018). Sensory processing sensitivity as a marker of differential susceptibility to parenting. *Developmental Psychology*, 54(3), 543.
- Rubin, S. N. (2017). *The relationship between academic motivation and parenting styles in multiple socioeconomic status areas* [Master's thesis, Rowan University].
- Sangani, Vakati Kh., & Homayouni. (2021). The mediating role of sensory processing patterns in the relationship between parenting practices and learning disorders in children. *Psychology of Exceptional People*, 11(41), 273-300. [Persian]
- Branjerdporn, G., Meredith, P., Strong, J., & Green, M. (2019). Sensory sensitivity and its relationship with adult attachment and parenting styles. *PLoS ONE*, 14(1), e0209555. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209555>
- Burgard, S. S. C., Liber, J. M., Geurts, S. M., & Koning, I. M. (2022). Youth sensitivity in a pandemic: The relationship between sensory processing sensitivity, internalizing problems, COVID-19 and